

plare tipărite, toate provenind din Transilvania ¹. Ultimul descoperit provine din Hațeg, de la mănăstirea Prislop. Un alt exemplar este un manuscris, care reprezintă o copie făcută în Bihor, la Pociovaliște, în sec. al XVII-lea, după versiunea tipărită. E un manuscris prețios, pentru că păstrează aproape integral molitvenicul din anexă ².

Poate că aceasta a dus pe unii cercetători la ipoteza că CC ¹ s-ar fi tradus în Banatul de nord sau în Bihor. Nu s-a adus însă nici o dovadă filologică în acest sens ³. Din contră, legătura de conținut cu postilele husite, unele particularități lingvistice și faptul că originalul e ucraino-maramureșan întărește ipoteza că prima Cazanie românească s-a tradus în aria fostului dialect român de nord.

Versiunea românească a acestei cărți este foarte importantă, pentru că reproduce integral originalul slavon cu toate învățăturile calvine. În versiunile de mai târziu de Tekovo și Neagovo, învățăturile calvine au fost înlăturate și cartea s-a adaptat treptat la învățătura ortodoxă și s-a folosit câteva veacuri, atît în bisericile reformate, cît și în cele ortodoxe al populației ucrainene și huțule din regiunea carpatică ⁴.

S-a dovedit de asemenea că originalul Cazaniei a II-a (CC ²) din 1581 a diaconului Coresi este colecția de omilii a scriitorului bizantin Ioan Caleca din sec. XIV-lea, care a luptat contra isihaiștilor nu numai ca scriitor, dar și ca patriarh de Constantinopol ⁵. Versiunea românească nu s-a tradus direct din greacă, nici din slavona bulgară după manuscrisul păstrat în „Biblioteca națională“ din Sofia, cum s-a susținut în mod eronat ⁶, ci s-a tradus din slavona rusă după Cazania tipărită la Zabludov, în Lituania (1569), cu cheltuiala cneazului Hodchievici — de Ivan Feodorov, primul tipograf al slavilor de răsărit ⁷.

De aceste contribuții este necesar să se țină seama în toate compendiile și tratatele de istoria literaturii și culturii române. O cere promovarea cercetărilor viitoare și legea unei elementare probității științifice, de care, din motive subiective, dăunătoare științei, nu țin seamă unii dintre autorii tratatului de *Istoria literaturii României* în ediția I-a (vol. I, Buc., 1964) și nici chiar în ediția a II-a, apărută recent în librării (Buc. 1970, p. 292—300; 309); astfel de atitudine nu folosește nimănui, nici chiar autorilor, care practică astfel de metode. Editurile ar trebui să stăruie mai mult pe lângă autori să-și pună

¹ P. Olteanu, *Postilla de Neagovo în lumina Cazaniei I-a (1567) a diaconului Coresi*, în „Romanoslavica“, XIII, 1966, p. 105—132.

² Vl. Drimba, *O copie din secolul al XVII-lea a „Tilcului Evangheliilor“ și a Molitvenicului diaconului Coresi*. SCILF, IV, 1955.

³ I. Gheție, *Unde s-a tradus întâia Cazanie coresiiană*, în „Limba Română“ XIX, 2.1970, p. 121—8.

⁴ P. Olteanu, *Contributions à la littérature homélitique de la Transylvanie et de l'Ukraine Carpathique*, în „Sbornik Philologica“, Bratislava, 1964, p. 61—80.

⁵ Vasile Grecu, *Izvorul principal bizantin pentru Cartea românească cu învățătură a diaconului Coresi: Omiliile patriarhului Ioan al XIV-lea Caleca (1334—1347)*, București, 1939.

⁶ Maria Rădulescu, *Originalul slav al Evangheliei cu învățătură al diaconului Coresi*, București, 1959.

⁷ P. Olteanu, *Les originaux slavo-russes des plus anciennes collections d'homélies roumaines*, în „Romanoslavica“, IX, 1963, p. 169—193.